

Dr. Sulyok Tamás úr,
az Alkotmánybíróság elnöke
és
Dr. Bitskey Botond úr,
az Alkotmánybíróság főtítkára
részére

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: IV / 204 - 11 / 2023		
Érkezett: 2023 NOV 20.		
Érkezés módja		
☒ POSTÁN	☐ @	EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet: 0	Kezelőiroda: JMI

Alkotmánybíróság

Budapest

Donáti u. 35-45.

1015

Tárgy: Amicus curiae beadvány a IV/204/2023. számú, a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság által, 2022. október 19. napján hozott, Pfv.IV.20.521/2022/4. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.798/2021/5. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 19.P.23.507/2020/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti alkotmányjogi panasz ügyével összefüggésben.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Főtítkár Úr!

Az indítványozó az alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban Abtv.) 27. §-a alapján kérte a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján állapítsa meg a tárgyban jelzett döntések alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat.

A beadványra tekintettel a [REDACTED] Párt, mint ügyben érintett szervezet az alábbi

a m i c u s c u r i a e

beadványt terjeszti elő:

Az Alkotmánybíróság nem “negyedfokú” bíróság

Az Alkotmánybíróság részletes és több mint egy évtized óta stabil gyakorlattal rendelkezik arra vonatkozóan, hogy az Abtv. 27. §-ában meghatározott hatáskörét, az Alaptörvénynek és az Abtv. szövegének megfelelően, nem, mint “negyedfokú” bíróság gyakorolja. Ez a gyakorlatában [a 3466/2022. (XII. 6.) AB határozatból idézett módon] azt jelenti, hogy *“Jelen ügyben is hangsúlyozandó ugyanakkor, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}”*

valamint, hogy

“a bíróságok a szabad bizonyítás elve alapján járnak el, és a bíróságok „mérlegelési jogkörébe – bizonyítandó tények, bizonyítási eszközök igénybevétele – tartozó döntések” felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége {3290/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}. A „tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében az alkotmányossági vizsgálat csak arra korlátozódik, hogy a bizonyítási kötelezettségüknek a bíróságok eleget tettek-e, azt azonban nem vizsgálja az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy nem jár el negyedfokú bíróságként –, hogy a levont következtetések szakjogilag helyesek-e” {3216/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [40]}.”

A fentiekkel szemben azonban az indítványozó beadványában mégis ezzel kapcsolatos kérelmet terjeszt elő, különösen a 7-9. oldalak vonatkozásában, ahol kifejezetten a bírói jogértelmezés hibáit, majd ezt követően alapjogi sérelmet állít, holott beadványa nem tartalmaz jogi érvelést a két állítás közötti kapcsolat bemutatására. A kérelem ezen rész vonatkozásában álláspontunk szerint az Alkotmánybíróság előtti eljárásban történő érdemi elbírálásra alkalmatlan, ezért érdemi vizsgálat nélküli visszautasításnak van helye.

Ezt támasztja alá az indítványozó által hivatkozott alkotmánybíróági gyakorlat is. A 3465/2020. (XII. 22.) AB határozat a 7/2014. (III. 7.) AB határozat alapján rámutat arra, hogy *“a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti.”* Tehát az indítványozó által idézett gyakorlat is olyan körülménynek tekinti a közfeladat ellátását, melynek megfelelően a véleménynyilvánítás a közügyek vitatására vonatkozó, fokozott és különleges védelem alá kerül. Ez következik az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából is: a 7/2014. (III. 7.) AB határozat idézi a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatot, mely szintén annak talaján áll, hogy *“A véleménynyilvánítási és sajtószabadságnak alkotmányos értékéről és a demokratikus társadalom életében betöltött jelentős szerepéről az Alkotmánybíróság határozataiban eddig kifejtett álláspontokból következik, hogy e szabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti.”*

Ezzel összefüggésben emlékeztetünk arra is, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlata segítséget nyújthat az – Alaptörvényben és nemzetközi egyezményben rögzített – alapvető jogok értelmezéséhez, tartalmuk és kiterjedésük meghatározásához. Az Emberi Jogok Európai Egyezményében (a továbbiakban: EJE) biztosított jogok jelentésstartalma ugyanis az EJEB egyedi ügyekben hozott döntéseiben testesül meg, amely elősegíti az emberi jogok értelmezésének egységesen érvényesülő felfogását {4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [19]}. Az EJEB gyakorlatának figyelembevétele nem eredményezheti az Alaptörvényből le nem vezethető jog biztosítását, azonban magában foglalja az Alaptörvényben biztosított alapvető jog korlátozása megítélésekor az EJEB által biztosított védelmi szint garantálását. Az EJEB gyakorlata az alapvető jogoknak azt a minimum szintjét határozza meg, amelyet minden részes államnak biztosítania kell. [Az Alkotmánybíróság, illetve a rendes bíróságok azonban ettől eltérő, magasabb követelményrendszert is kialakíthatnak az emberi jogok (alapvető jogok) védelmére.]

Ez a követelmény következik az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatából is. A közügyek megvitatására való tekintettel a véleménynyilvánítás szabadáságának **fokozott védelmét** az EJEB még magánvállalatok esetén is irányadónak tekintette, pusztán az **általuk kapott közvagyon miatt** [Timpul Info-magazin and Anghel v. Moldova]. **A közfeladat ellátása, mint közérdeklődésre számot tartó tevékenység pedig magától értetődő módon alapozza meg az említett fokozott védelmet annak közérdeklődésre számot tartó jellege okán.** Magánéletre hivatkozni csak rendkívül szűk körben van lehetőség [Couderc and Hachette Filipacchi Associés v. France [GC]; Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland [GC].

Az indítványozó álláspontjával szemben tehát a közéleti érintettség-kötődés vitathatatlan, mivel azt az alapítvány közfeladatot ellátó jellege és az általa kapott állami vagyon

(közvélemény) is megalapozza. Ebből következően pedig kötelező tenni a róla szóló közlést a korábban idézett AB és EJEB gyakorlatok közéleti tevékenységet érintő, fokozott védelem alá eső véleménynyilvánításra vonatkozó szabályok szerint.

Tényállítást - értékítélet, a véleménynyilvánítás szabadsága

A korábban már idézett Alkotmánybírósági gyakorlat alapján *“a szólásszabadság különleges védelmet követel akkor, amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti.”*

Ezt az Alkotmánybíróság számos más esetben is megjelenítette.

A 3247/2023. (VI. 9.) AB határozatban a testület megállapítja, hogy az *“Alkotmánybíróság korábban számos döntésében foglalkozott a sajtószabadsággal, amellyel összefüggésben az alábbiakat hangsúlyozta: a minél szélesebb körű tájékoztatás a „demokratikus közvélemény” információs érdekét szolgálja, azt, hogy a közvélemény a számára releváns tényekről, eseményekről adatot, tájékoztatást, illetve ezzel összefüggő véleményt kapjon [lásd 26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [24]]. A közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam [7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]].”* Megjegyzi ezen határozat továbbá azt is, hogy a *“közéleti viták tárgyát képező esetekben az Alkotmánybíróság álláspontja szerint kiemelt jelentősége van annak, hogy a választópolgárok tájékoztatása minél több fórumon megtörténhessen.”*

A testület megjegyzi azt is, hogy a *“polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabadon véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz juthassanak”* {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]; továbbá 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [55]}.

Az Alkotmánybíróság ezen határozatokból származó gyakorlata egybevágh az EJEB gyakorlatával is. Az EJEB több határozatában is kifejtette, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményének (továbbiakban: EJE) 10. cikk (2) bekezdése alapján **nagyon szűk az a mezsgye, amely a politikai beszéd, vagy közérdeklődésre számot tartó témával kapcsolatos véleménynyilvánítás körében korlátozás legitim alapja lehet** [Castells v. Spain; Wingrove v. the United Kingdom).

Ebben a körben fontos a megszólaló személye is. A véleménynyilvánításhoz való jogával élő személy jelen esetben ellenzéki országgyűlési képviselő, olyan ellenzéki párt tagja, mely a jelen beadvány előterjesztője és maga is félként vesz részt az eljárásban. A Castells v. Spain ügyben az EJEB megállapította, hogy **a véleménynyilvánítás szabadsága** mindenki számára

fontos, **választott képviselők esetében pedig külön jelentősége is van.** A választott képviselő ugyanis képviseli a választóit, amely körben felhívja a figyelmet a problémáikra és védi érdekeiket. **Az EJEB erre tekintettel megállapította, hogy egy ellenzéki képviselő véleménynyilvánításhoz való jogának esetleges korlátozására csak szigorú szabályok között, a szükségesség-arányosság legszigorúbb mércéjének figyelembe vételével kerülhet sor.**

Végül utalnunk kell a megszólított személyére is. A jelen ügy indítványozója ugyanis jogi személy. Ennek kapcsán az EJEB gyakorlata megállapította, hogy **a jogi személyek jó hírvének védelme nem jelent a természetes személyek védelmével azonos szintű védelmet.** A jogi személyek jó hírneve a természetes személyek védelméhez képest alacsonyabb szintű védelmet élvez, mert míg a természetes személy jó hírneve az emberi méltóságához kapcsolódik, addig a jogi személy esetén nem beszélhetünk az emberi méltóságnak ezen központi magjáról. **Különösen igaz ez akkor, ha olyan jogi személy hivatkozik a jó hírvének sérelmére, amely egyébként közfeladatot lát el, közhatalmat gyakorol** (Freitas Rangel v. Portugal).

A fenti körülmények adják meg azt a keretet, melyben az adott véleményt értelmezni kell. Jelen esetben a **kinyilvánított vélemény közfeladattal, állami vagyonnal, közérdeklődésre számot tartó tevékenységgel kapcsolatos.** Erre tekintettel **a véleménynyilvánítás tárgya maga is fokozott védelmet élvez.** A véleménynyilvánításhoz való jogával élő személy ellenzéki képviselő, akinek a véleménye a fentiekre tekintettel fokozott védelmet élvez. A jóhírnév sérelmére hivatkozó fél viszont közfeladatot ellátó jogi személy, aki a véleménynyilvánítással szembeni védelemre csak rendkívül szűk körben hivatkozhat.

A fenti gyakorlat a bíróságokra – összhangban az Alaptörvény 28. cikkével – azt a kötelezettséget rója, hogy csak a legkirívóbb esetben korlátozzák a véleménynyilvánításhoz való jogával élő személy alapvető emberi jogát.

A fentiekre való tekintettel az eljáró bíróságok döntései helytállóak.

A bíróság helyesen állapította meg, hogy a kijelentések a **véleménynyilvánítás** hatálya alá tartoznak, azok az indítványozó által kért okok alapján **nem korlátozhatóak.**

Az Alkotmánybíróság korábbi döntésében helytállónak, az Alaptörvénnyel [annak IX. cikk és VI. cikk (1) bekezdése közötti kollízióra tekintettel] összhangban állónak tekintette azt a bírói gyakorlatot, mely szerint az **egyes közlések tartalmát nem az adott közlés egyes mondatai alapján, hanem a szöveg egészére figyelemmel kell megítélni** [3408/2023. (X. 11.) AB határozat].

Erre utal az Alkotmánybíróság több határozata is.

A 3247/2023. (VI. 9.) AB határozat - utalva a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatra és a Karsai v. Magyarország ügyekre - kifejtette, hogy a tényállítás és az értékítélet közötti *“határeseteket az úgynevezett értékítélettel terhelt tényállítások jelentik, amelyek az EJEB gyakorlatában a véleményszabadság magas szintű védelmét élvezik”*

Fentiekre tekintettel megállapítható, hogy a kérdéses véleménynyilvánítás vonatkozásában a bíróságok helyesen állapították meg, hogy **a véleménynyilvánítás központi eleme az a körülmény volt, hogy az érintett alapítvány állami vagyont kapott, amely állítás valóságát az indítványozó sem vitatja.** A közölt vélemény tartalmát ezekre tekintettel csak egységesen lehet elbírálni. A konkrét ügyben tehát a véleménynyilvánítás joga többszörösen is magas védelmi szintet élvez. Így a bíróságok helyesen állapították meg azt, hogy **egyes részletek esetleges pontatlansága nem vonja ki a konkrét esetben megjelenő véleménynyilvánítást a fentebb részletezett fokozott védelmi szint alól.** A kérdéssel összefüggésben három elemet is ki kell emelni. Egyrészt az említett védelmet az értékítélettel terhelt tényállítások is élvezik. Másrészt a véleménynyilvánítás központi elemét nem az indítványozó által vitatott részek képezték, hanem az egyébként valós tényállítások. Végül pedig az indítványozó által hamisnak állított tények vonatkozásában a bíróság helyesen állapította meg, hogy azok valójában **lényegtelenek.**

A fentiek alapján tehát megállapítható, hogy mivel az állami vagyon alapítvány részére történő átadásról szóló tényállítás megfelel a valóságnak, így a véleménynyilvánítás védelmét okkal élvezi. Az ügyben felmerülő esetleges egyéb tévedések – valamint az indítványozó jó hírvéneke védelemére vonatkozó hivatkozások – jelentéktelenek minősülnek. Mivel tehát a közlés minden részletének a legmagasabb szintű alapjogi védelemben kell részesülnie, így csak a jelen ügyben jelentkezőnél súlyosabb tévedés alapján kerülhetne sor a véleménynyilvánítás korlátozására.

2023. november 14.

Tisztelettel:

